Underjordsuppvärmning av jordbruksmark för att främja tidig skörd och ökad produktivitet i Norr- och Västerbotten

Jenny Lindblom, Andreas Johansson, Anna Öhrwall-Rönnbäck

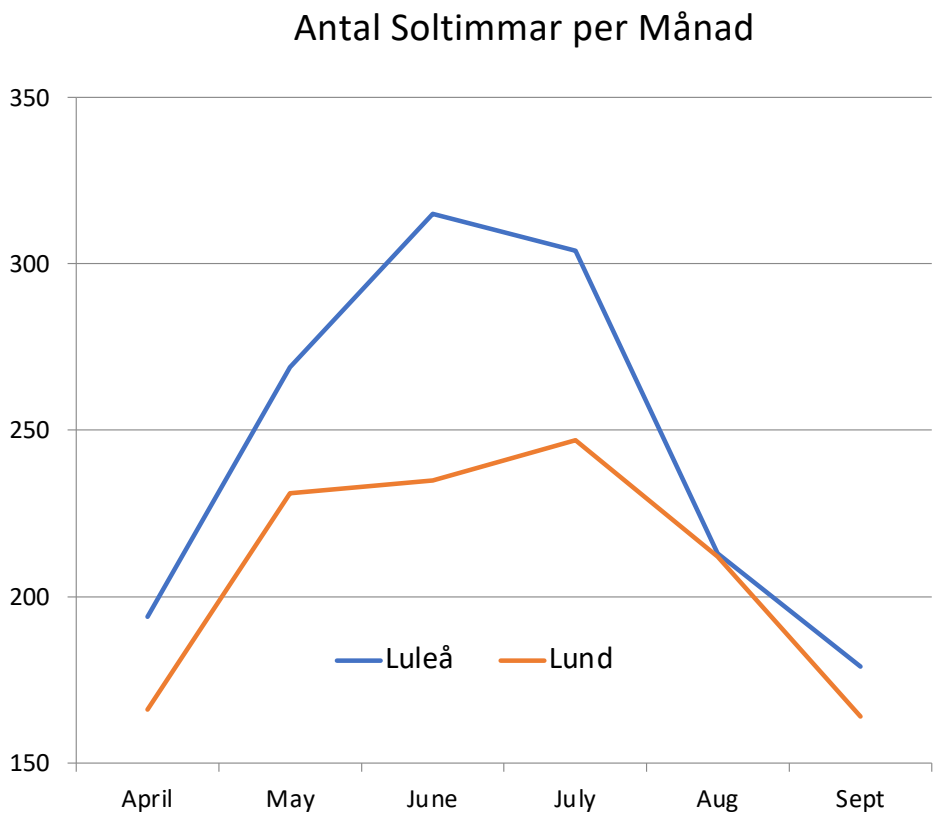
NorrlandsNavet

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

NorrlandsNavet

Odling i Norrland

- Ljuset ger unik smak och näringstäthet
- Kylan minskar besprutningsbehov
- Stabil energiförsörjning
- Hög tillgång på vatten
- Stora landytor

ltu.se/norrlandsnavet

Norrskenstomat, Haparanda

- Överskottsvärme från växthusen mars till oktober ventileras genom takluckor
- Kan denna varma och fuktiga luft användas för att tina och värma marken i jordgubbsfältet utanför så att jordgubbarna mognar tidigare?

Forskningsfråga & Projektets Syfte

Forskningsfråga

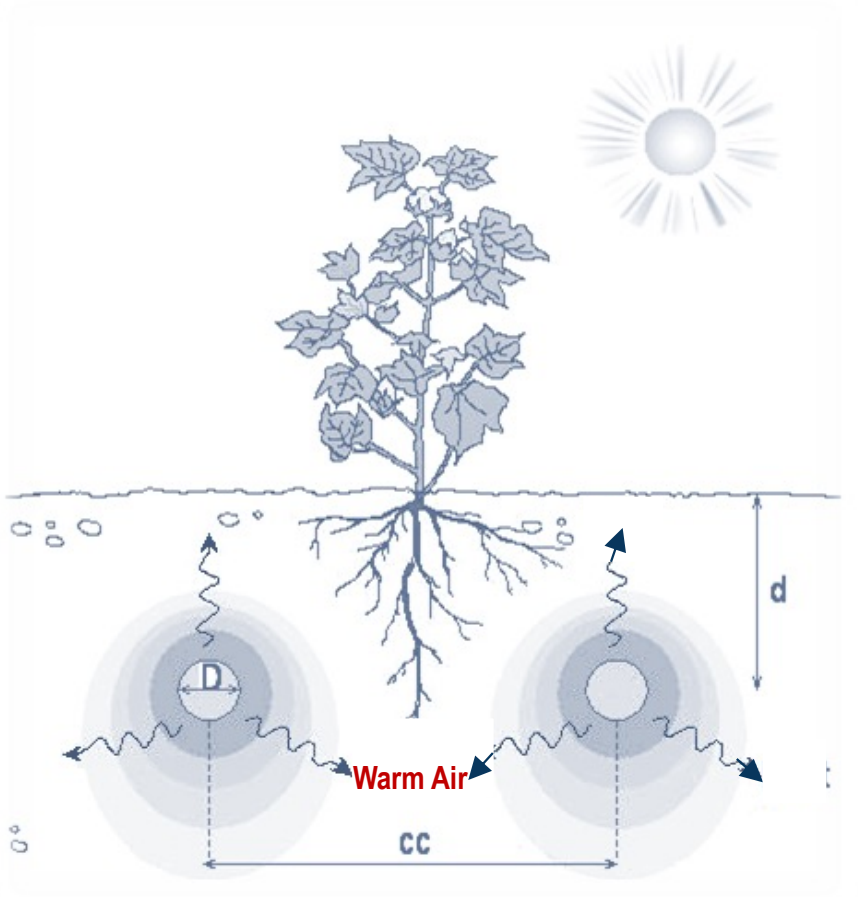
Kan markvärme i odlingsfält förlänga växtsäsongen och öka skörden i norra Sverige?

Det underjordiska värmesystemet tinar och värmer upp jorden under tidig vår och sommar, vilket möjliggör odling av grödor i norr som annars inte skulle trivas på grund av den korta växtsäsongen. Exempel på grödor:

- Sparris
- Kronärtskocka
- Vindruvor för vitt vin

Projektets syfte

Undersöka hur markvärme påverkar blomning, mognad och skörd av jordgubbar.

Konstruktion av Testyta

Ett experimentfält anlades vid Hushållningssällskapets försöksgård Öjebyn AgroPark, cirka 50 km söder om Luleå.

- **Värmesystem:** Två 9 m långa dräneringsrör med en diameter på 15 cm grävdes ner 15 cm under markytan för att distribuera varm luft.
- **Plantering**: Jordgubbsplantor av sorten Rumba (A+) planterades i dubbelrader direkt ovanför rören, totalt 100 plantor.
- **Referensfält**: Ytterligare 100 jordgubbsplantor odlades utan uppvärmning och fungerade som kontrollgrupp (två rader om 50 plantor per rad).
- **Mätningar**: Värmeflödet genom rören samt marktemperaturens utveckling.

- **Blomning**: Jämförelse av tidpunkt för blomningsstart och antal blommor mellan uppvärmda rader och kontrollrader.
- **Mognad**: Utvärdering av tidpunkten för bärens mognad i de uppvärmda respektive kontrollraderna.
- **Skörd**: Beräkning av skördens storlek och fruktkvalitet i det uppvärmda försöket jämfört med referensfältet.

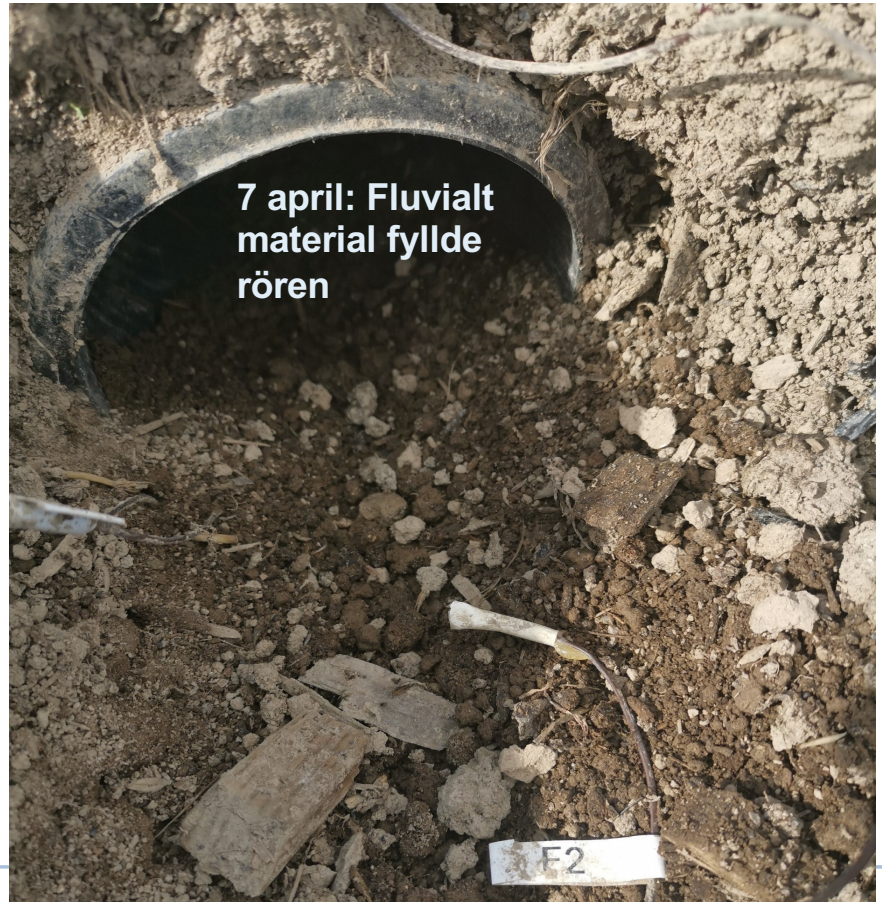

Test- and Demonstrationsfält vid Öjebyn AgroPark

Oktober 2024

Extremväder slår till i Piteå våren 2025

NorrlandsNavet

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

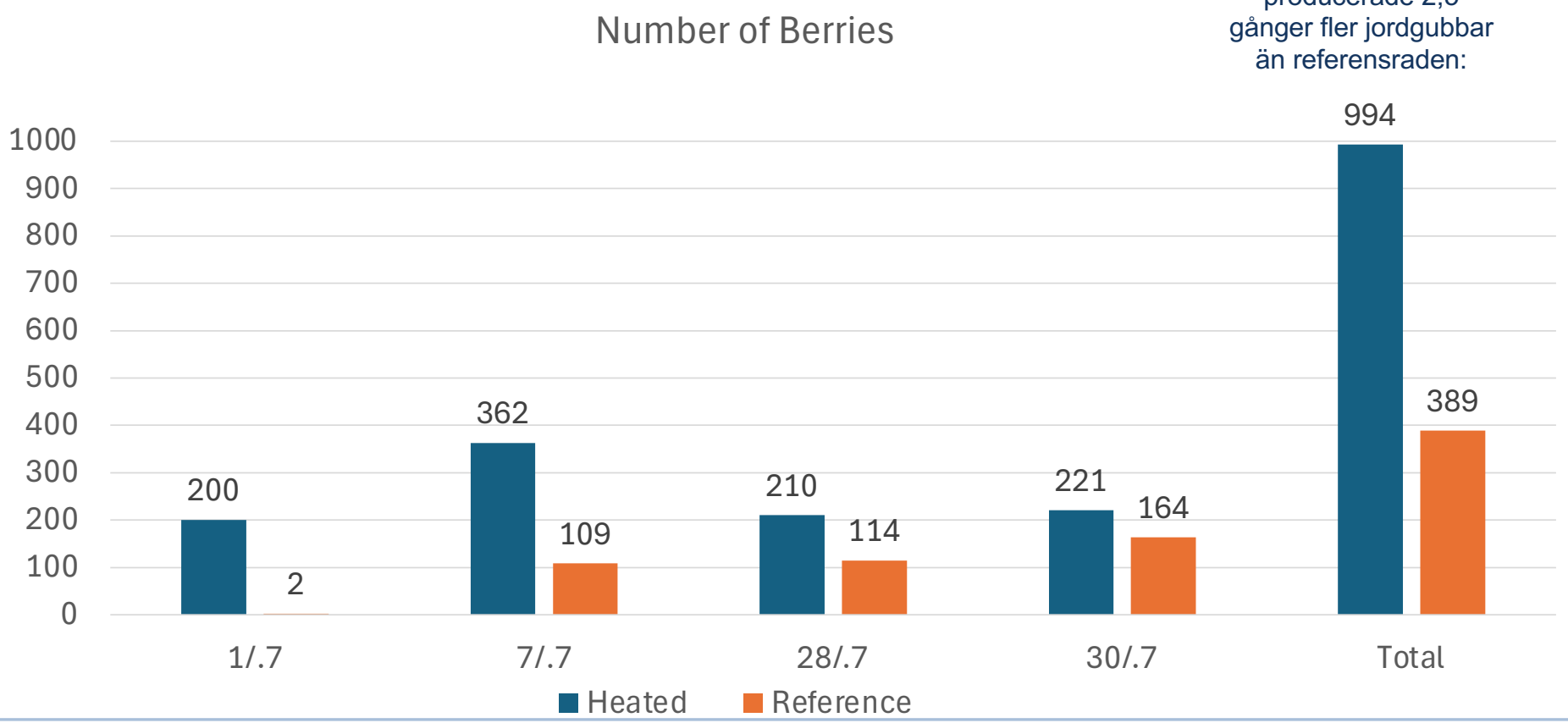
Uppvärmning & Utplantering

25 april:	Uppvärmningen startar: 3 kW, luftflöde 5 m/s (försenat med 3 veckor på grund av översvämning).
16 maj:	Marktemperaturen är 28 °C. Plantering i sektion 1–2 med jordgubbssorten Rumba A+. På grund av fel i bevattningssystemet kort efter plantering dör vissa plantor, medan många andra försvagas.
5 juni:	Vissa blommor och bär observeras i sektion 1–2
9 juni:	Plantering i sektion 3–4. Referensraderna planteras, där marktemperaturen nu har nått >10 °C.

Jordgubbarnas Tillväxt & Utveckling

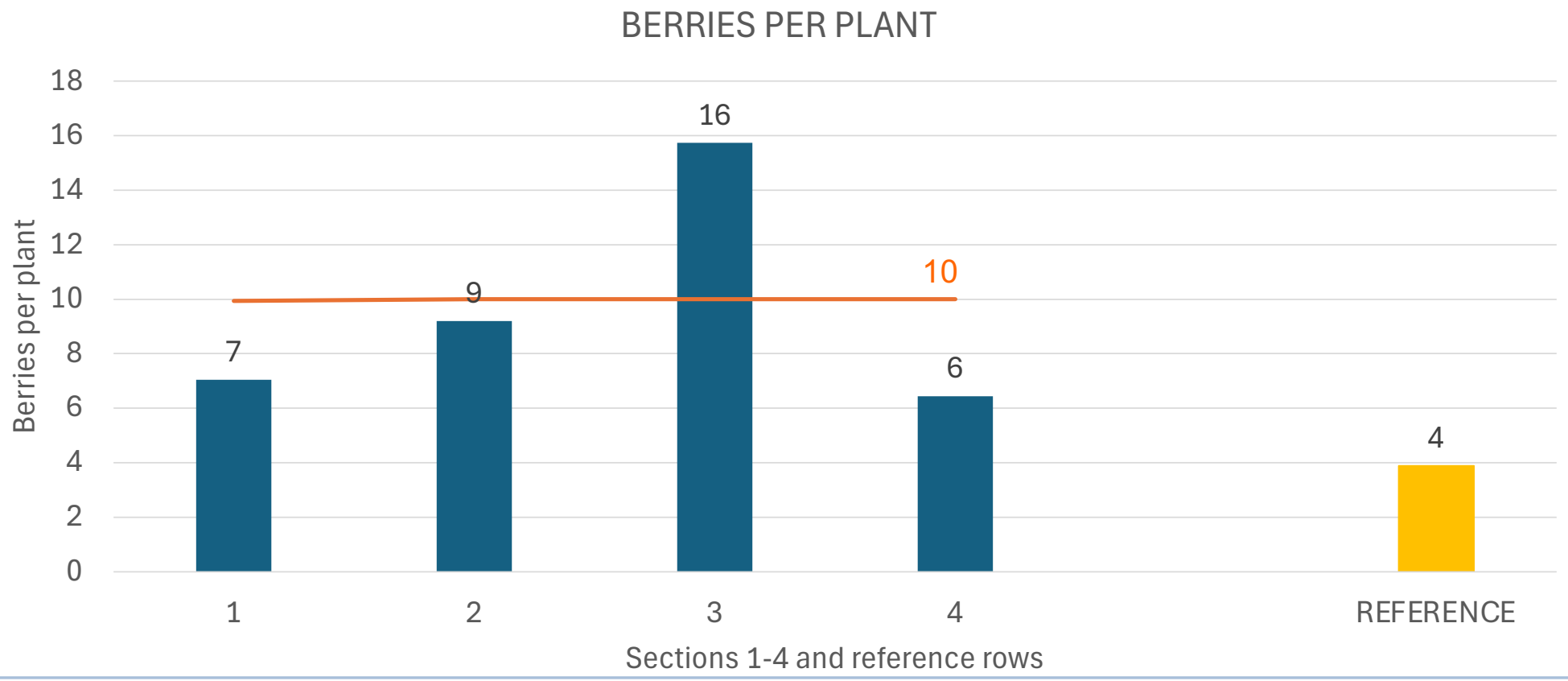
Den uppvärmda raden producerade 2,5 gånger fler jordgubbar än referensraden:

NorrlandsNavet

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

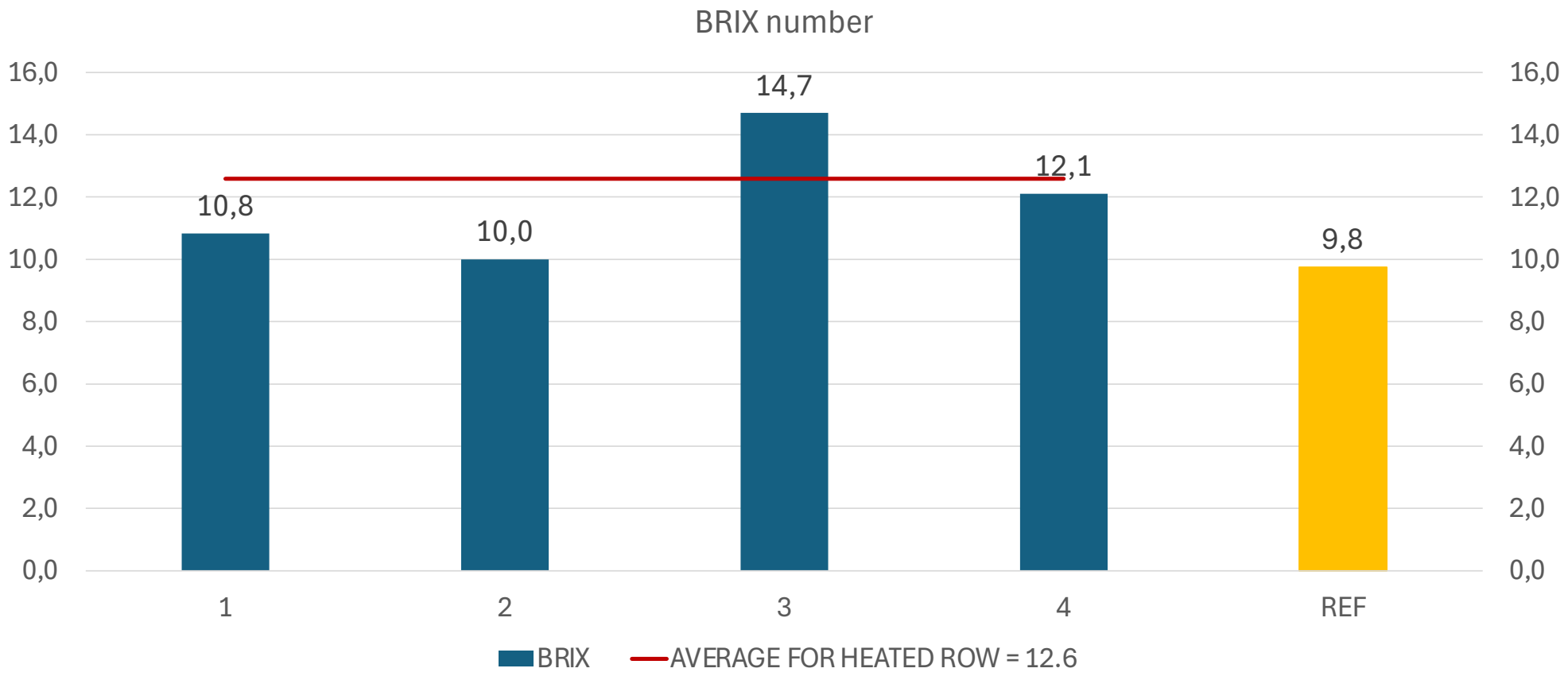
Jordgubbarnas Tillväxt & Utveckling

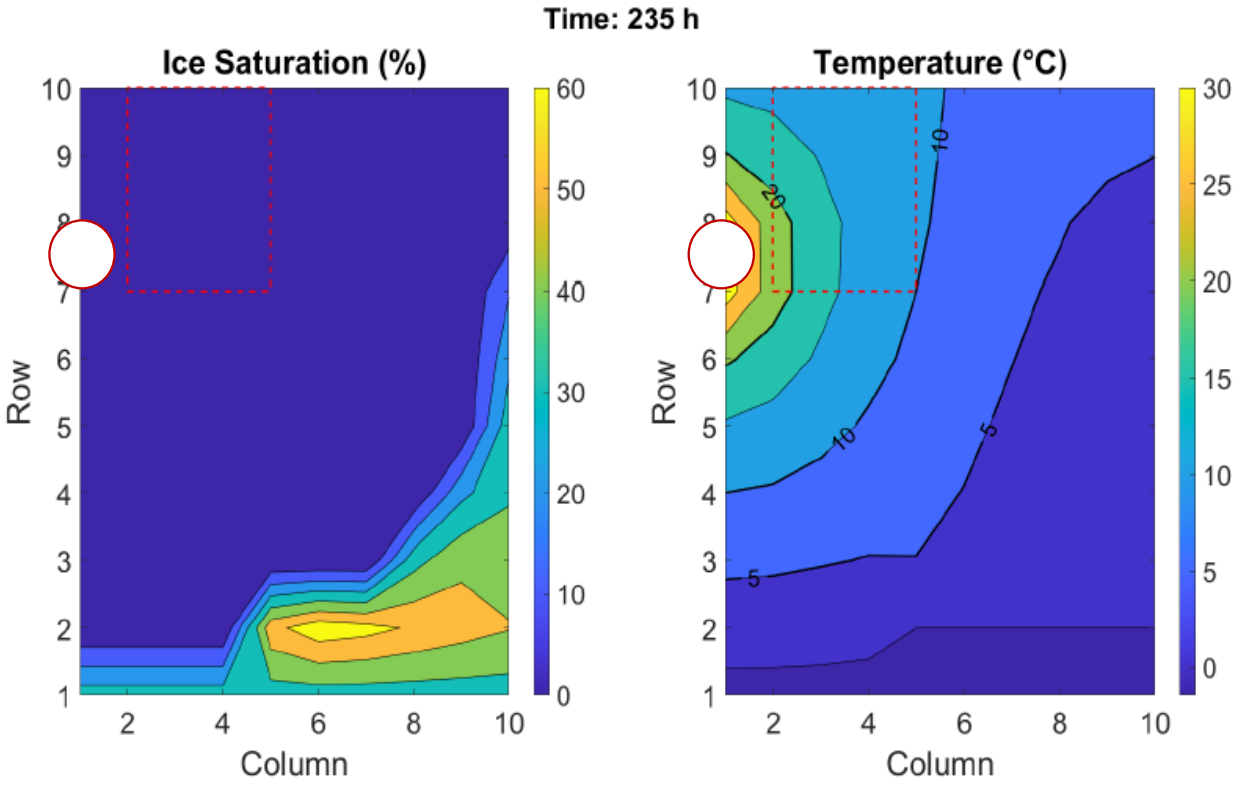

NorrlandsNavet

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET

Brixvärden

BRIX number
16,0
14,0
12,0
10,0
8,0
6,0
4,0
2,0
0,0
10,8
10,0
14,7
12,1
9,8
1
2
3
4
REF
BRIX
AVERAGE FOR HEATED ROW = 12.6

Beräkningsmodeller för Dimensionering

Master Thesis in Sustainable Energy Program:

Mattias Södergren (2025)

A Thermodynamic Model for Subsurface Heating of Farmland Heat and Mass Transfer in Frozen Porous Medium

Slutsatser

Effekter av markvärmning

- Tidigarelagd plantering: **> 3 veckor**
- Ökad jordgubbsproduktion**: 255%**
- Ökat Brix för jordgubbarna**: 130%**

Framtida arbete & fortsatta studier

- Simulering av temperaturutvecklingen i upptinande mark
- Validering av modell genom ytterligare mätningar
- Optimering av systemets utformning baserat på modell
- Utvärdering av potential för andra högvärdiga grödor

Utblick: nästa steg?

Norrskenstomat, Haparanda

- Investeringsstöd för provinstallation?
- Ventilationsflöde på 7 m^3/s möjliggör 75 uppvärmda dubbelrader á 20 m (eller mer).
- Investeringskostnad?
- Tekniska lösningar för dragning av ventilation

Kontakt

Jenny Lindblom
jeli@ltu.se

NorrlandsNavet

LULEÅ TEKNISKA UNIVERSITET